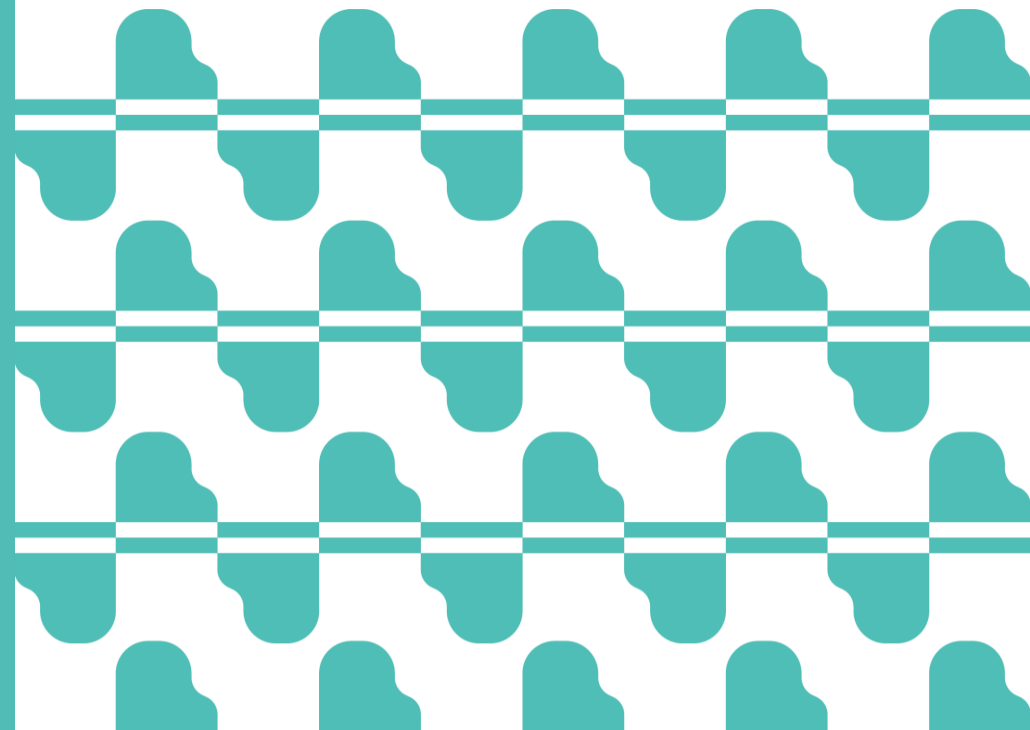

Viranhaltijakehys ja ohjeet talousohjelman 2023-26 valmisteluun

Kaupunginhallitus 20.6.2022

Järvenpää

Yleiset muutostekijät

- Lähtökohtana voimassa oleva talousohjelma 2022-25
- Soten rahoituslaskelmat päivitetty
  - veroleikkuri 12,63 %-yksikkö suurempi (12,39 %-yks) ja valtionosuudet suuremmat
  - HUOM! Valtionosuusleikkaus 2024 alkaen selviää vasta 2023 kesän jälkeen, kun laskelmat oikaistaan 2022 TP tiedoin
    - leikkaus huomioitu soten tämänhetkisen menoylitysennusteeseen perustuen
- Verotuloennusteet tarkentuneet, erityisesti loppuvuosina positiivinen kokonaisvaikutus, vaikka isompi leikkaus-%
  - Huom! ei sisällä palkkaneuvottelukierroksen tuloksia → tarkentuu syksyllä
- Palkankorotukset, poikkeukselliset hinnankorotukset, korkojen nousu ja eläkemenoperusteisten maksujen muutos
  - Huomioitu sovintoesityksen ja merkittävimpien toimittajien ilmoitusten/poikkeuksellisesti nousseiden kustannusindeksien mukaisesti könttälisäyksenä → kohdennus palvelualueille syksyllä
  - Korkokulujen nousu arvioitu oletuksella: 2% korko nostettavalle lainalle
  - Eläkemenoperusteisten maksujen korvaus tasausmaksulla, menolisäys 1,1 Me
- Kesken olevia lakimuutoksia ei ole huomioitu laskelmissa, merkittävimpinä
  - menopuolella TE-palvelujen siirto kuntiin
  - tulopuolella kiinteistöverouudistus

Verotulot

Yhteenveto 4/2022 kehikko							TA2022 talousohjelma					Muutos				
TILIVUOSI	2021	2022**	2023**	2024**	2025**	Yht. 22-25	2022**	2023**	2024**	2025**	Yht. 22-25	2022**	2023**	2024**	2025**	Yht. 22-25
Verolaji																
Kunnallisvero	194 498	202 630	92 851	87 294	90 081	472 856	202 532	92 817	86 257	84 146	465 751	98	34	1 037	5 936	7 105
<i>Muutos %</i>	6,3	4,2	-54,2	-6,0	3,2		5,1	-54,0	-7,1	-2,4						
Yhteisövero	7 144	7 032	5 130	4 637	4 867	21 666	4 446	3 270	3 232	3 372	14 321	2 586	1 860	1 405	1 495	7 346
<i>Muutos %</i>	52,9	-1,6	-27,0	-9,6	4,9		-26,6	-26,4	-1,2	4,3						
Kiinteistövero	16 758	17 342	17 730	17 993	18 241	71 306	16 976	17 280	17 530	17 770	69 556	366	450	462	471	1 750
<i>Muutos %</i>	21,5	3,5	2,2	1,5	1,4		3,9	1,8	1,4	1,4						
VEROTULO KIRJATTAVA	218 400	227 004	115 711	109 925	113 189	565 829	223 053	113 367	107 020	105 288	548 728	3 050	2 344	2 905	7 901	16 200
<i>Muutos %</i>	8,4	3,9	-49,0	-5,0	3,0		4,1	-49,2	-5,6	-1,6						

- Verotuloennuste päivitetty lopullisen verotulojen leikkausprosentin mukaisesti
  - Ennuste oleellisesti positiivisempi erityisesti viimeisinä vuodesta 2025 alkaen
  - Yhteisöverotuloennusteessa 2023 → on epävarmuutta
  - **Huom! Ennusteessa ei ole huomioitu vuoden 2022 palkkaratkaisuja → ennustekehikko tarkentuu syksyllä**

Valtionosuudet

- Keväällä 2022 tarkistettujen soterahoituslaskelmien seurauksena
  - valtionosuusennuste 2023-2025 yhteensä 10Me parempi kuin talousohjelmassa
  - 2023 on suht varma, ja tarkentuu lopulliseksi valtionosuuksiksi syksyllä
  - HUOM! 2024 alkaen luvut päivittyvät lopulliseksi vasta 2023 syksyllä, kun sote-rahoituslaskelmat täsmennetään 2022 tilinpäätöstietojen pohjalta
    - talousohjelmakehykseen arvioitu, että vos-rahoituksen pienenevät Keusoten 2022 menoylitysennusteen mukaisesti, vaikutus -1,5Me 2024 alkaen

	2022**	2023**	2024**	2025**
VOS talousohjelma 2022	43 668	11 236	12 810	16 388
VOS ennuste kevät 2022	43 769	16 943	16 737	16 838
Sotekulujen vaikutusarvio			-1 500	-1 500
VOS ennuste	43 769	16 943	15 237	15 338
Muutos	101	5 707	2 427	-1 050

Sotemenojen vaikutus 2024 → valtionosuuksiin

Sote-uudistuksen laskelmat päivitettiin 4/22

Miksi kunnan sote-laskelmat muuttuvat?

- Uusi laskelma (4/22) on parempi ts. lähempänä ”totuutta” kuin vanha (5/21)
  - TA21 → TPA21 (ja edelleen → TP21)
  - TS22 → TA22 (ja edelleen → TP22)
- Kunnasta hyvinvointialueelle siirtyvien tehtävien **kustannukset (tai tuotot)** ovat muuttuneet *suhteessa koko maan keskimääräiseen* muutokseen. Laskenta tehdään nettoperiaatteella (kustannukset – tuotot).
- Laskennassa huomioon otettavat tulot ts. **kunnan valtionosuus, verotulomenetyksen korvaus tai yhteisöveron tuotto** on muuttunut *suhteessa koko maan keskimääräiseen* muutokseen
- Kunnan **veropohja** on muuttunut *suhteessa koko maan keskimääräiseen* muutokseen

21.4.2022 Sanna Lehto

Lisäriskinä palkkamenojen harmonisoinnin huomiointi kuntayhtymien v. 2022 tilinpäätöksiin!

Huom! Myös koko maan toteutunut sotemenokehitys vaikuttaa kuntien tuleviin rahoitusvastuisiin!

KUNTA
LIITTO

- 4/2022 siirtolaskelman mukaiset sotemenot, joiden pohjalta veroprosentit lukittiin ja joiden mukaan tämänhetkiset vos:t on määritelty
  - TPA21 Keusote -148,4 Me
  - TA22 Keusote -149,4 Me
  - VOS vähennys 4,2Me
- Valtionosuuslaskelmat päivitetään TP2021 & TP2022 mukaisesti (*oletus muut erät ei muutu*)
  - TP21 Keusote -144,7 Me (3,7 Me ”alitus”)
  - TPE22 Keusote -157,2 Me (6,7 Me ylitys)
  - Nettona menoja 3 Me arviota enemmän, josta laskennallinen ”yhden vuoden kustannuskasvu” 1,5 Me
  - leikataan pysyvästi valtionosuuksista 2024

Palkankorotusten kustannusvaikutus

- Palkankorotuksista ei toistaiseksi ole päätöksiä, sovintoesityksen mukaisesti toteutuessaan, menolisäys olisi 2023 noin 1,7Me, 2024 3,1Me ja 2025 noin 3,7 Me
→ huomioitu kehyksessä: siirretään palvelualueille, kun prosentit varmistuu
- Huom! **Palkkaratkaisu lisää myös kunnallisverotuloja eli nettovaikutus ei ole näin suuri!**

<u>Palkkaratkaisuesitys</u>	Korotus pvm	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Yleiskorotus	1.6.	2,00 %	1,90 %	1,90 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Palkkarakenneohjelma	1.6.		1,20 %	1,00 %	0,80 %	0,80 %	1,20 %
Järjestelyerä	1.10.	0,53 %					
			3,10 %	2,90 %	1,80 %	1,80 %	2,20 %
Korotus-% koko vuodelle laskettuna		1,30 %	3,10 %	2,90 %	1,80 %		
Talousohjelmassa huomioitu korotus-%		1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %		
Ero, %-yksikköä		0,30 %	2,10 %	1,90 %	0,80 %		
Henkilöstökulut TP 2021 t€	-69 161						
Henkilöstökulut korotusten mukaisesti, t€/vuosi		-70 060	-72 231	-74 326	-75 664		
Henkilöstökulut talousohjelmavarausten mukaisesti, t€/vuosi		-69 853	-70 551	-71 257	-71 969		
Muutostarve talousohjelmaan 1000 €		-207	-1 680	-3 069	-3 695		

Hinnankorotukset: merkittävimmät toimittajat

- Voimassa olevassa talousohjelmassa huomioitu 2% vuosittainen korotus palvelujen ostoissa
- Jo saatujen hinnankorotusilmoitusten ja kustannusindeksien toteumakehityksen perusteella joihinkin menoeriin kohdistuu merkittävästi suurempia korotuspaineita:
  - alueiden ja rakennusten kunnossapitopalvelut, *Alltime: +9,5%, indeksi 8%*
  - kuljetuspalvelut (oppilaskuljetukset, joukkoliikenne), *kuorma-autoliikenteen kustannusindeksi +12,4%*
  - ateriapalvelut, *Palmia +6,5%*
  - siivouspalvelut, *Palmia +3,7%*
  - sähkö, *meklarin arvio +22,3%*
  - lämmitys, *Vantaan energia +5%*
- korotuspaineiden kattamiseksi kehykseen on lisätty könttänä **1,5Me**
  - kohdennetaan palvelualueille syksyllä, kun tiedot tarkentuu

Määrärahalisäyksinä huomioidut muutostekijät

Arvio	Muutostekijä	Pysyvä/ Kerta	Summa / TA 2023	Summa / TS 2024	Summa / TS 2025	Summa / TS 2026
☒ KYLLÄ	☐ Hinnankorotukset	Pysyvä	1500	1500	1500	1500
	☐ Palkankorotukset	Pysyvä	1700	3100	3700	3737
KYLLÄ, könttävarauksena Summa			3200	4600	5200	5237
☒ KYLLÄ	☐ MS-lisenssien laajennus	Pysyvä	77	77	77	77
	☐ Oppilasmäärän kasvu (yläkoulut)	Pysyvä	75	180	180	180
	☐ Palvelutarpeen kasvu: Vaativimman erityisen tuen ratkaisut	Pysyvä	125	125	125	125
	☐ Lakimuutos: Kolmiportaisen tuen järjestäminen varhaiskasvatuksessa	Pysyvä	60	60	60	60
	☐ Lakimuutos: Oppivelvollisuuden laajentuminen (tarkistus)	Pysyvä				37
	☐ Tietojärjestelmien muutokset ja lisäykset	Pysyvä	0	0	0	0
	☐ Osallistava budjetointi	Pysyvä	0	0	0	0
	☐ Turvallisuus- ja valmiuspäällikkö	Pysyvä	0	0	0	0
	☐ Keskuscentän ylläpitokustannusten kasvu	Pysyvä	20	40	40	40
	☐ Eläkemenoperusteiden maksujen muutos tasausmaksuksi	Pysyvä	1125	1125	1125	1125
KYLLÄ Summa			1482	1607	1607	1644
Kaikki yhteensä			4682	6207	6807	6881

Kehys täsmentyy vielä syksyllä

- Taloustilanteen kehitys: talouskasvu, korkotaso
- Verotulojen kehitysarviot: palkkaneuvottelutulosten ja talouden kasvuennusteiden huomiointi
- Valtionosuuslaskennan tarkennukset kriteerimuutokset, tietopäivitykset ml. sote-laskelmat
  - Keusoten tp-ennuste → vaikutus valtionosuuksiin 2024 alkaen
- Määrärahasiirrot ja sisäisten erien muutokset
  - Hyvon ja Kauken palvelupisteiden siirtyminen Konpaan (Perhelän yhteinen palvelupiste)
  - sisäisiin vuokrat (pääomavuokrien laskentatavan muutos)
  - suoritemäärien ja kustannusmuutosten mukaiset tarkistukset Konpan veloituksiin (ICT, talous, HR, hallinto)
- Syksyn budjettiriihen ratkaisut: valtionosuudet ja tehtävämuutokset
- Lakimuutosten tarkentuneet sisällöt ja rahoitusmallit
- Investointiohjelmamuutokset
- Pakottavat määrärahamuutokset/summien tarkistukset (osin jo 2022)
  - sopimusperusteiset hinnankorotukset
  - koronan vaikutus toimintatuottoihin, ukrainalaisten vaikutus palvelutarpeisiin, muut palvelutarvemutokset
  - työmarkkinatuen kuntaosuus, kotikuntakorvaukset

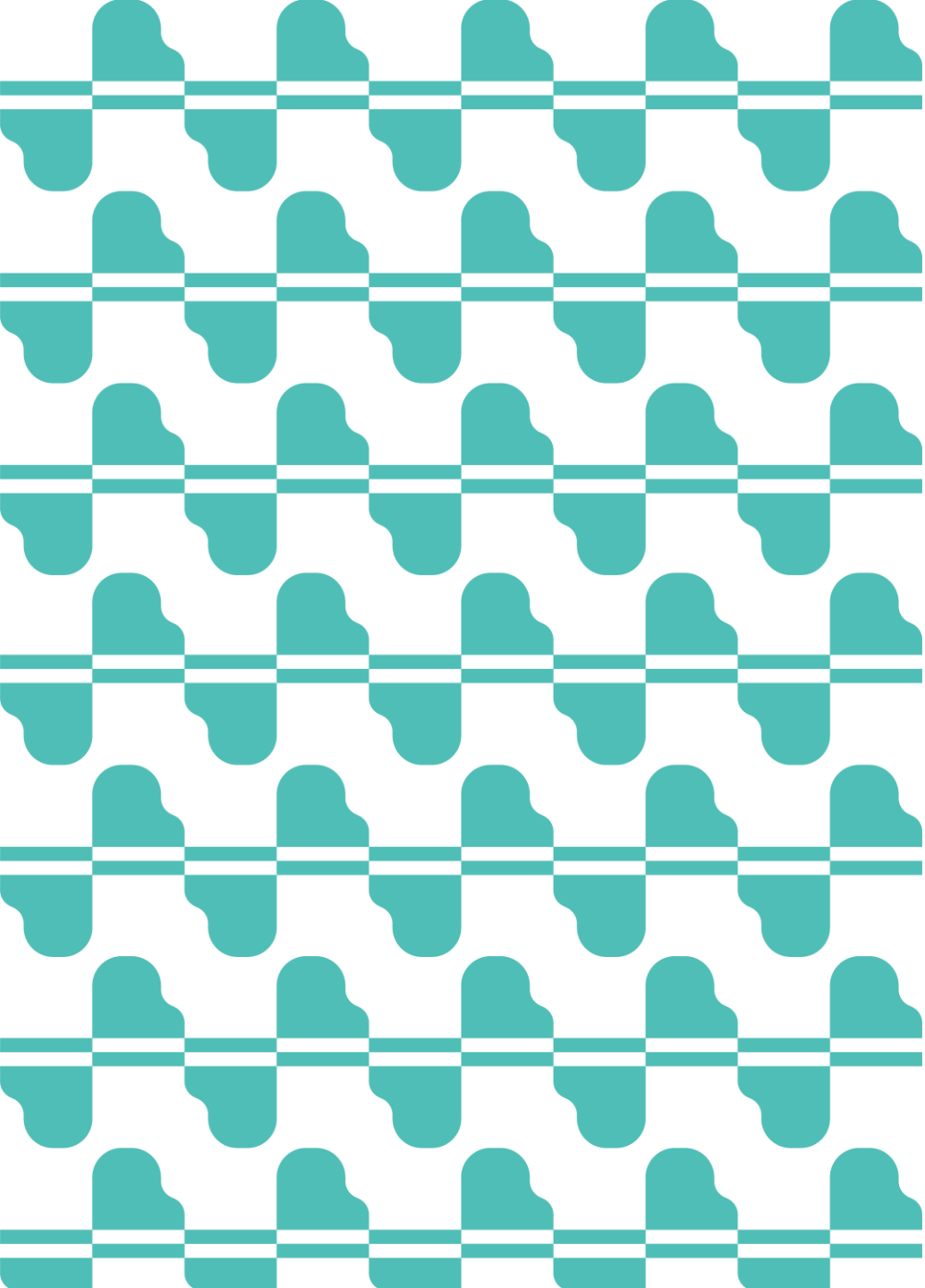
Alustava kehys 2023-26

- Korkokulut, arvio 2% korko uusille lainoille: kulut kasvaa 2022 1,3Me → 2026 6Me
  - uusimmat korkoennusteet on vielä suuremmat!
- Poistot kasvaa investointien seurauksena 2022 25Me → 2026 31,5Me
- Huom! Kehyksessä mukana
  - vuosi sitten päätetty 3Me sopeutus toimintakatteista 2024 alkaen
- Tulos alijäämäinen 2025 alkaen
  - HUOM! Veroennusteessa ei 2022 poikkeuksellisten palkkaratkaisujen vaikutuksia

Tuloslaskelma	TP 2021	MTA 2022	Kehys 2023	2024	2025	2026
TOIMINTATUOTOT	60 977	56 532	58 693	59 201	59 187	59 413
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 513	1 660	1 659	1 659	1 659	1 659
TOIMINTAKULUT	(295 662)	(302 288)	(150 553)	(153 899)	(155 775)	(158 402)
TOIMINTAKATE	(233 173)	(244 097)	(90 201)	(93 038)	(94 928)	(97 330)
<i>%- muutos</i>	<i>7,27 %</i>	<i>4,69 %</i>	<i>(63,05 %)</i>	<i>3,15 %</i>	<i>2,03 %</i>	<i>2,53 %</i>
TOIMINTAKATE ILMAN MYYNTIV	(243 949)	(248 643)	(96 556)	(100 175)	(101 439)	(103 969)
<i>%- muutos</i>	<i>6,01 %</i>	<i>1,92 %</i>	<i>(61,17 %)</i>	<i>3,75 %</i>	<i>1,26 %</i>	<i>2,49 %</i>
VEROTULOT	218 400	226 539	115 711	109 925	113 189	116 237
Tulovero	194 498	202 532	92 851	87 294	90 081	92 784
Kiinteistövero	16 758	16 976	17 730	17 993	18 241	18 489
Osuus yhteisöveron tuotosta	7 144	7 032	5 130	4 637	4 867	4 964
VALTIONOSUUEDET	39 838	43 769	16 943	15 237	15 338	15 646
RAHOITUSTUOTOT	456	(581)	(2 574)	(3 255)	(5 174)	(5 623)
Korkotuotot	232	202	202	202	202	202
Muut rahoitustuotot	2 307	1 991	1 674	1 674	1 674	1 674
Korkokulut	(396)	(1 267)	(2 942)	(3 623)	(5 543)	(5 991)
Muut rahoituskulut	(1 687)	(1 507)	(1 507)	(1 507)	(1 507)	(1 507)
VUOSIKATE	25 522	25 630	39 879	28 869	28 424	28 930
POISTOT JA ARVONALENTUMISE	(22 157)	(24 892)	(26 341)	(26 932)	(28 748)	(31 536)
Suunnitelman mukaiset poisto	(20 938)	(23 795)	(24 583)	(26 932)	(28 748)	(31 536)
Alaskirjaukset	(1 219)	(1 097)	(1 758)	-	-	-
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	-	-	-	-	-	-
TILIKAUDEN TULOS	3 365	738	13 538	1 937	(323)	(2 606)
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN ML	118	-	-	-	-	-
Poistoeron muutos	118	-	-	-	-	-
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄM	3 483	738	13 538	1 937	(323)	(2 606)

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	TP 2021	MTA 2022	Kehys 2023	2024	2025	2026
TOIMINNAN RAHAVIRTA	14 682	21 084	33 524	21 732	21 913	22 291
Vuosikate	25 522	25 630	39 879	28 869	28 424	28 930
Satunnaiset erät, netto	-	-	-	-	-	-
Tulorahoituksen korjauserät	(10 776)	(4 546)	(6 355)	(7 137)	(6 511)	(6 639)
Muut erät	(63)	-	-	-	-	-
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	(21 191)	(73 796)	(40 803)	(38 756)	(39 198)	(47 551)
Investointimenot	(40 840)	(86 758)	(56 811)	(52 149)	(49 110)	(59 314)
Rahoitusosuudet investointime	3 313	5 005	4 732	4 997	2 252	3 952
Pysyvien vastaavien hyödykkei	16 336	7 957	11 276	8 396	7 660	7 811
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	(6 508)	(52 712)	(7 279)	(17 024)	(17 285)	(25 260)
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	(7 768)	50 712	7 279	17 024	17 285	25 260
Lainakannan muutokset	(12 735)	50 712	7 279	17 024	17 285	25 260
Oman pääoman muutokset	-	-	-	-	-	-
Muut maksuvalmiuden muutok	4 967	-	-	-	-	-
RAHAVAROJEN MUUTOS	(14 277)	(2 000)	-	-	-	-
Rahavarat 1.1.	20 589	6 313	4 313	4 313	4 313	4 313
Rahavarat 31.12.	6 313	4 313	4 313	4 313	4 313	4 313

Pitkän aikavälin talousnäkymät

Investoinnit

Nettoinvestoinnit 2023-26
193 Me

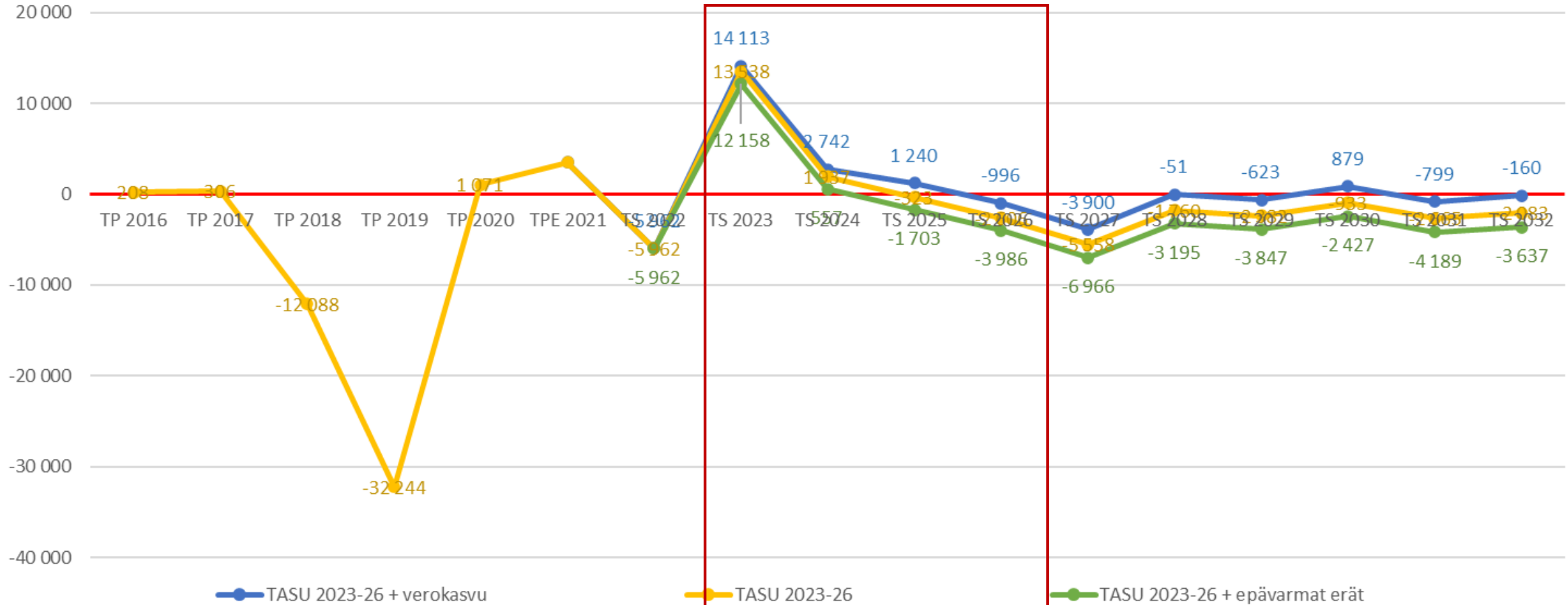
	TP 2020	TP 2021	TPE2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2023-32
Maanmyynti	969	961	804	1 202	1 259	1 149	1 172	920	1 173	998	1 082	653	655	10 263
Maanosto	1 842	253	995	2 600	2 800	1 195	6 800	1 700	5 300	1 000	1 000	1 000	1 000	24 395
Maanosto/myynti	-873	708	-191	-1 398	-1 541	-46	-5 628	-780	-4 127	-2	82	-347	-345	-14 132
Talonrakennus, tulot	217	317	375	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150
Talonrakennus, menot	19 049	23 222	43 012	15 949	20 984	21 394	23 940	10 480	10 280	13 200	6 200	15 300	5 500	143 227
Talonrakennus, netto	-18 832	-22 906	-42 637	-15 799	-20 984	-21 394	-23 940	-10 480	-10 280	-13 200	-6 200	-15 300	-5 500	-143 077
Kunnallistekniikka, tulot	4 182	2 912	5 809	4 582	4 997	2 252	3 952	3 272	3 708	3 098	2 128	2 507	2 140	32 636
Kunnallistekniikka, menot	12 828	10 855	23 231	19 301	15 645	14 216	15 785	14 040	12 220	13 010	9 280	7 870	7 350	128 717
Kunnallistekniikka, netto	-8 646	-7 943	-17 422	-14 719	-10 648	-11 964	-11 833	-10 768	-8 512	-9 912	-7 152	-5 363	-5 210	-96 081
Vesi, tulot	101	76	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vesi, menot	5 536	3 807	6 769	5 500	5 500	5 500	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	58 500
Vesi, netto	-5 435	-3 731	-6 769	-5 500	-5 500	-5 500	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-58 500
Liikunta, tulot	0	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikunta, menot	752	326	765	5 050	1 050	2 210	2 405	970	720	970	220	500	680	14 775
Liikunta, netto	-752	-176	-765	-5 050	-1 050	-2 210	-2 405	-970	-720	-970	-220	-500	-680	-14 775
Kehitysinvestoinnit, tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kehitysinvestoinnit, menot	219	391	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	20 000
Kehitysinvestoinnit, netto	-219	-391	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-20 000
Osakkeet, myynti	472	4 555	3 979	3 719	0	0	0	0	0	0				3 719
Osakkeet, osto	1 251	1 165	3 113	3 407	1 826	1 610	1 634	1 660	1 685	1 699	1 155	1 155	1 155	16 986
Osakkeet, netto	-779	3 391	866	312	-1 826	-1 610	-1 634	-1 660	-1 685	-1 699	-1 155	-1 155	-1 155	-13 267
Irtaimisto ja aineeton, myynti	29	69	0	0	0	0	0	0	0	0				0
Irtaimisto ja aineeton, osto	538	988	3 110	3 004	2 344	985	750	700	700	700	700	700	700	11 283
Irtaimisto ja aineeton, netto	-508	-920	-3 110	-3 004	-2 344	-985	-750	-700	-700	-700	-700	-700	-700	-11 283
Tulot	5 970	9 040	10 967	9 653	6 256	3 401	5 124	4 192	4 881	4 096	3 210	3 160	2 795	46 768
Menot	42 014	41 007	82 995	56 811	52 149	49 110	59 314	37 550	38 905	38 579	26 555	34 525	24 385	417 883
Luonnos inv.ohjelma, netto	-36 043	-31 967	-72 028	-47 158	-45 893	-45 709	-54 190	-33 358	-34 024	-34 483	-23 345	-31 365	-21 590	-371 115
Hyväksytty investointiohjelma	-36 043	-31 967	-65 702	-41 796	-41 450	-49 176	-50 284	-31 116	-34 395	-35 582	-25 338	-32 438		
ERO voimassa olevaan			-6 326	-5 362	-4 443	3 467	-3 906	-2 242	371	1 099	1 993	1 073		

Skenaariot

- TASU 2023-26 = Alustava viranhaltijakehys
- TASU + EPÄVARMAT ERÄT
  - Alustava viranhaltijakehys
  - + 1,4Me lisämääräraha vakan, opetuksen ja hyvon palveluihin
  - Tarvearviot erien osalta selkenee alkusyksyn aikana
- TASU + korotettu verotuloarvio
  - Alustava viranhaltijakehys
  - + karkea arvio julkisen sektorin palkkasopimuksen vaikutuksista kaupungin verotuloihin
  - Verotuloarviot tarkentuu kesän jälkeen kuntaliiton päivittäessä veroennustekehikkonsa

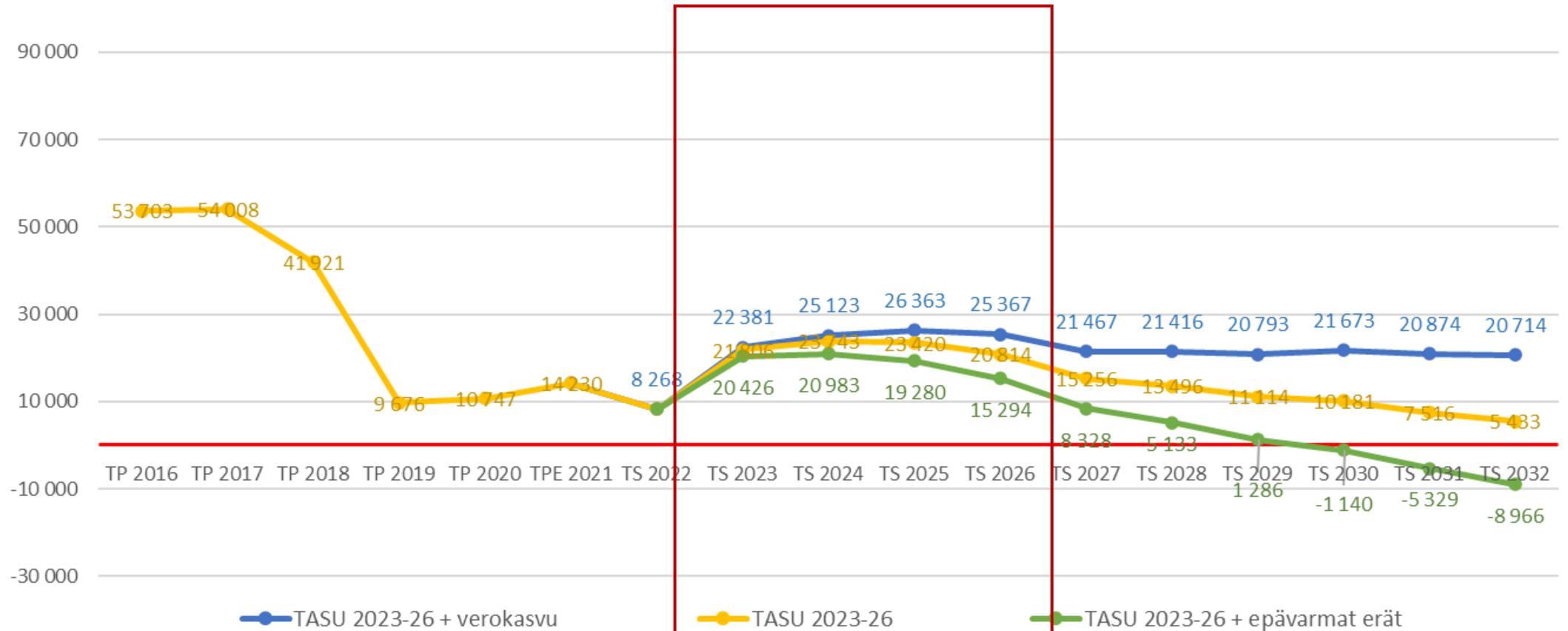
Tilikauden yli-/alijäämä

Yli-/alijäämä 1000 e

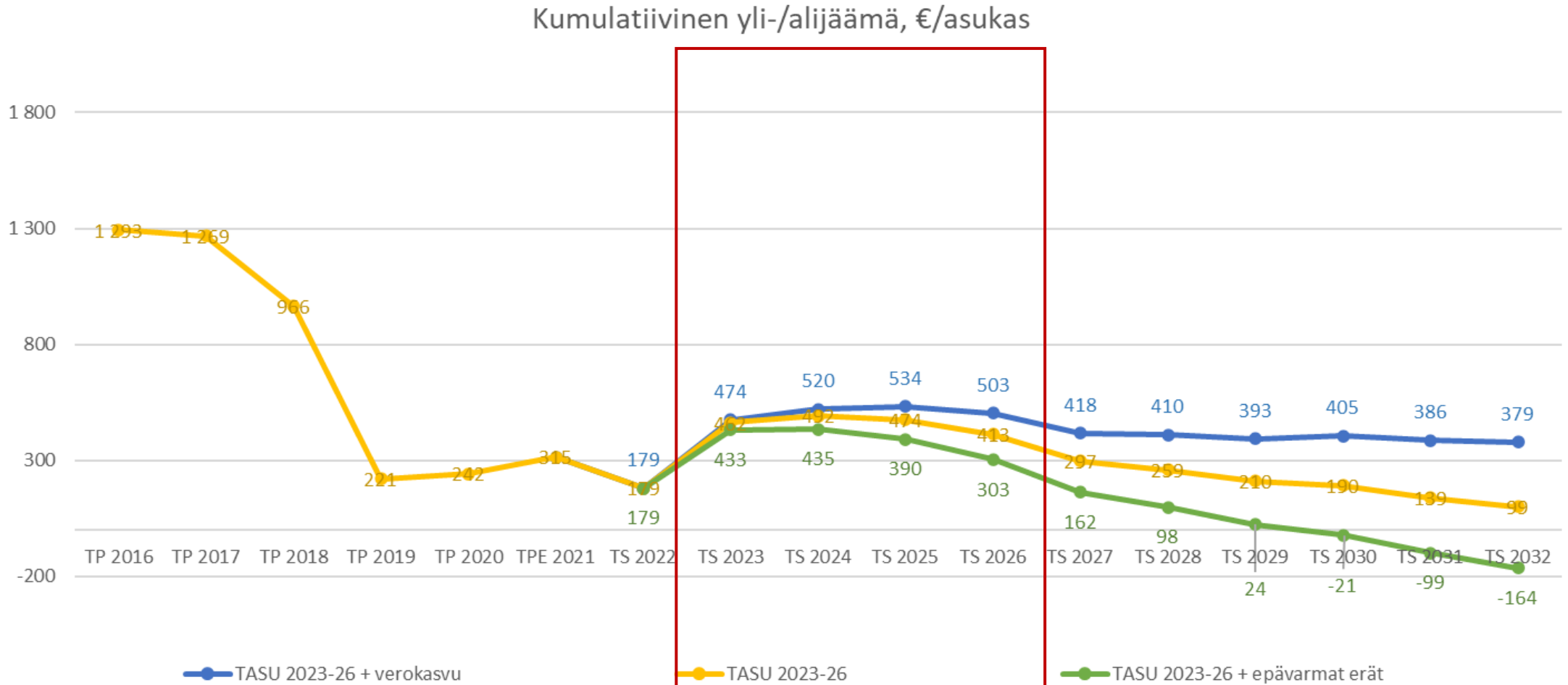
Taseen kertynyt yli/alijäämä 1000e

Kumulatiivinen yli-/alijäämä 1000 e

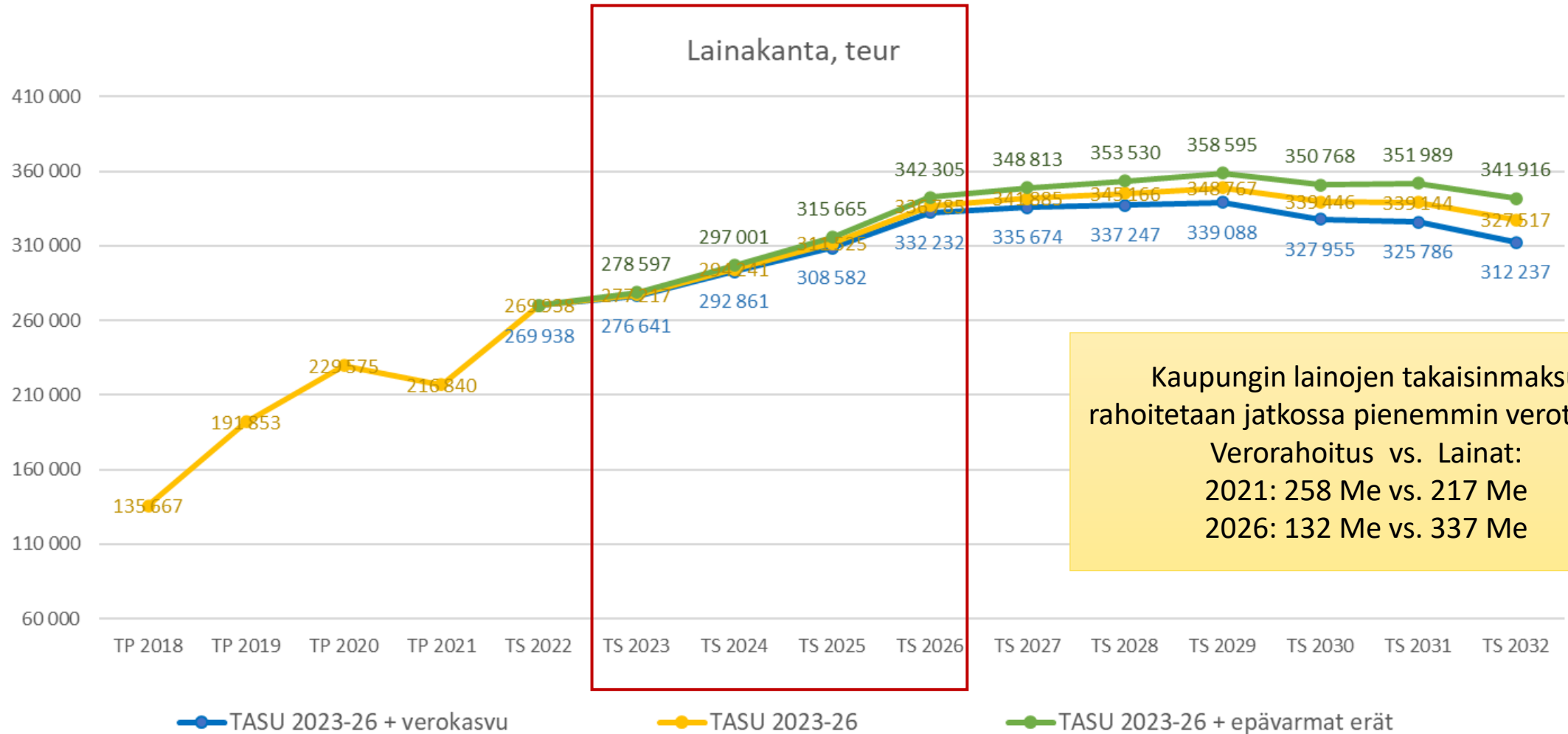

Taseen kertynyt yli/alijäämä, €/asukas

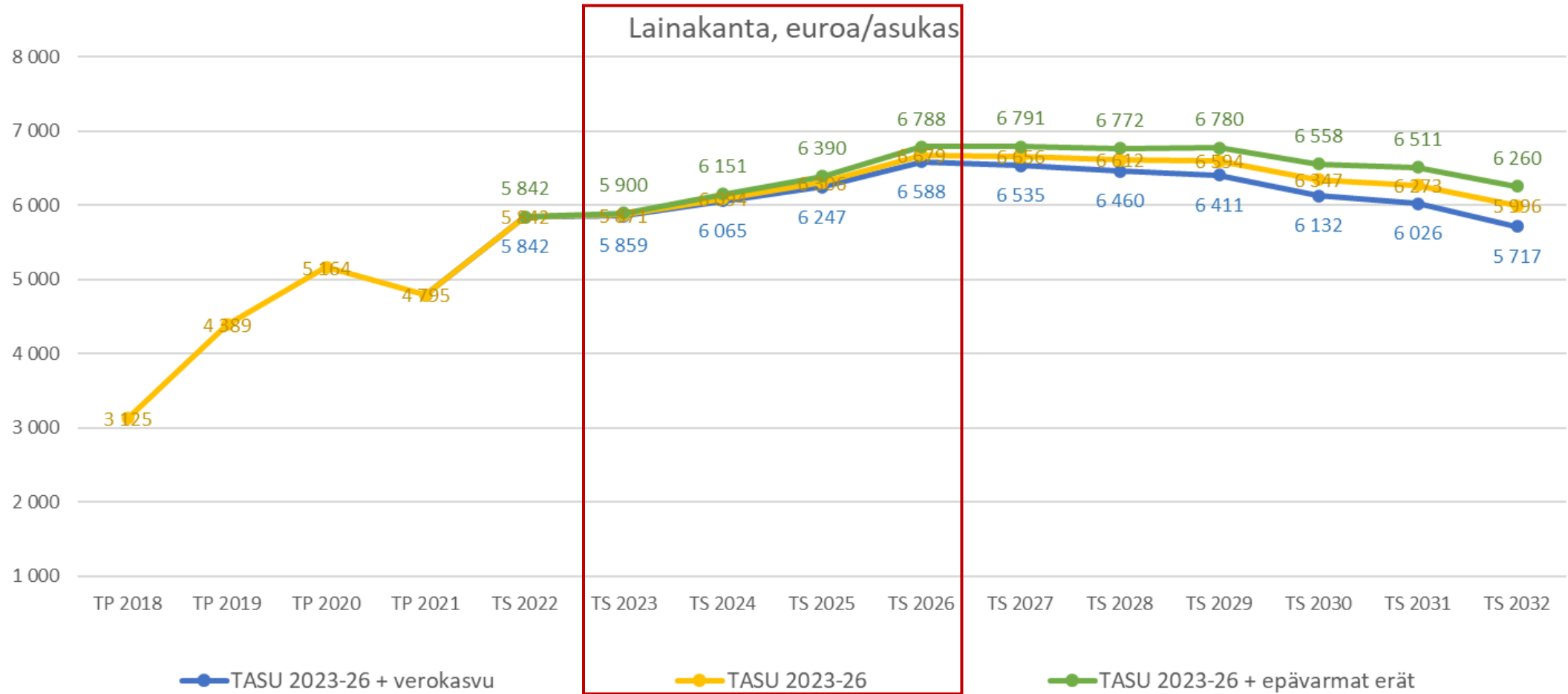

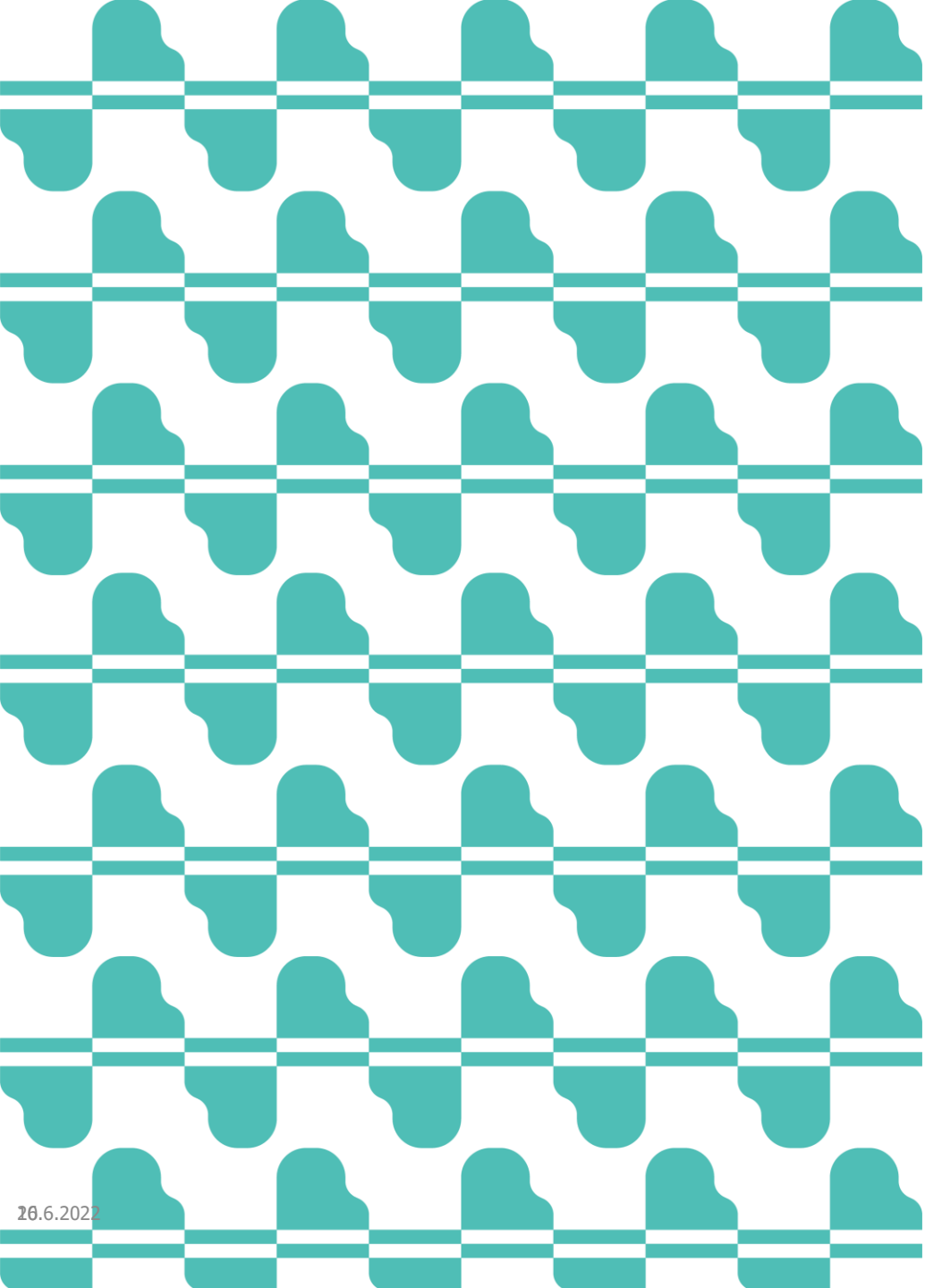
Lainat, 1000e

Kaupungin lainojen takaisinmaksu
 rahoitetaan jatkossa pienemmin verotuloin:
 Verorahoitus vs. Lainat:
 2021: 258 Me vs. 217 Me
 2026: 132 Me vs. 337 Me

Lainat, €/asukas

Ohjeet ja aikataulu

Ohjeet virkamiesvalmistelulle

- Menojen kasvua tulee hillitä etsimällä menopaineisiin rahoitus kehyksen sisältä.
  - Ainoastaan välttämättömät lakimuutoksiin tms. perustuvat lisäykset voidaan toteuttaa kehystä kasvattaen.
  - Pääsääntöisesti lakisääteisille tehtävälaajennuksille on odotettavissa myös rahoitusta, jotka sisällytetään yleensä laskennallisesti valtionosuuksiin.
- Poistojen ja korkokulujen kasvun vaikutusten hillitsemiseksi investointiohjelmia tulee arvioida kriittisesti pyrkien tasoittamaan lähivuosien investointipainetta.
  - Ei välttämättömät investoinnit ovat perusteltuja ainoastaan investoinnin mahdollistaessa menokasvu vastaavan sopeutuksen toimintakatteesta
- Talouden tasapainottamiseksi tulee jatkuvasti hakea mahdollisia lisäsopeutustoimenpiteitä menokehityksen hillitsemiseksi
  - Palvelualueita kehoitetaan osana talousarvion laadintaa jatkamaan aiemman talousohjelmakehyksen linjausten mukaisesti lisäsopeutustoimenpiteiden hakemista, joilla kaupungin toimintaa sopeutetaan pysyvästi 3 miljoonalla eurolla vuodesta 2024 alkaen

Talousarvion ja talousohjelman 2023-26 käsittelyaikataulu

Toimielin	Pvm	Asia
KH	20.6.2022	Virkahaltijakehys, valmisteluohjeet talousohjelman laadintaan Alustava investointiohjelma
	<i>Elokuu</i>	<i>Verotuloennusteet, Keusoten TPE, muut tarkennukset</i>
KH	29.8.2022	Talousohjelmakehys 2023-26, Osavuosisraportti 6/2022
KV	12.9.2022	Talousohjelmakehys 2023-26, Osavuosisraportti 6/2022
	<i>Syyskuu</i>	<i>Hallituksen budjettiriihi, uudet tehtävät</i>
KH-semma	3.-4.10.2022	
Ltk:t	<i>Lokakuu</i>	Talousarvioesitys, Lausunnot investointiohjelmaan
KV-semma	28.-29.10.2022	
Lautakunnat	<i>Marraskuu</i>	TA-muutosesitys: määrärahaylitykset
KH	21.11.2022	KJ talousarvioesitys
KH	28.11.2022	Investointiohjelma, Talousarvioesitys, TA-muutos: määrärahaylitykset
KV	12.12.2022	Investointiohjelma, Talousarvioesitys, TA-muutos: määrärahaylitykset
Lautakunnat	<i>Tammikuu</i>	Käyttösuunnitelmat